

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Кирилюк Алла Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ ШІ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ	220
Мазуренко Світлана Вікторівна ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОВЖИВАННЯ ПАТЕНТНИМИ ПРАВАМИ	224
Мартинюк Іван Вікторович ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ.....	227
Бакутін Артем Олегович ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ.....	230
Бугаєць Альона Сергіївна РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В НОВИХ РЕАЛІЯХ.....	233
Гриценюк Владислав Олександрович ЗАХИСТ ПРАВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТВОРИ.....	235
Здирко Єлизавета Михайлівна ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ	237
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ УМОВНОГО ДОСТУПУ ДО МЕДІА-СЕРВІСІВ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ В УКРАЇНСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО	241

СЕКЦІЯ 15. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО ПРОБЛЕМ РІЗЬКОГО ПОГІРШЕННЯ СТАНУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	245
Будурова Ганна Миколаївна ЗМІНА ПРАВОВИХ ТИТУЛІВ МАЙНА ДЕРЖАВНИХ І КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ОНОВЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	248
Гофман Олександр Рудольфович, Петров Володимир Володимирович ПІДТРИМКА ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ.....	251
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	254
Згама Антоніна Олександрівна ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У СУДОЧИНСТВІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	257
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ПОЛОЖЕННЯ ОПЕРАТОРІВ ДОСТУПНОГО ЖИТЛА У СВІТЛІ ЗАКОНОПРОЄКТУ «ПРО ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ» ТА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕСПРОМОЖНІСТЬ.....	261
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВОЮ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	264
Войнарівський Микола Миколайович ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ У ПЕРЕВЕЗЕННЯХ.....	267
Райчева Світлана Іванівна ВІДОКРЕМЛЕНЕ ПРОВАДЖЕННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНЦЕНТРАЦІЇ МАЙНОВИХ СПОРІВ У ПРОЦЕДУРАХ БАНКРУТСТВА	271
Артёмов Дмитро Володимирович ЩОДО ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	273
Бабалунга Олесь Михайлович НЕДІЙСНІСТЬ АРБИТРАЖНОГО ЗАСТЕРЕЖЕННЯ В КОНТРАКТІ.....	276

737878b3e879754ba/PATENTNIJ-TROLING-V-UKRAINI-OSNOVNI-PROBLEMI-TA-SLAHI-IH-VIRISENNA.pdf?_tp=eyJjb250ZXh0Ijp7ImZpcnN0UGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIiwicGFnZSI6InB1YmxpY2F0aW9uIn19

3. Олефір А. Обмеження сфери патентної охорони як засіб відновлення конкурентоспроможності фармацевтичної промисловості. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №. 1. С. 59–62.

4. Герман Д. С., Лерантович Е. Т. Патентні війни і патентний тролінг. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/a5006a8f-15e2-412f-988e-fe777292805d/content>

Ключові слова: патент, патентне право, зловживання правами, патентний тролінг.

Keywords: patent, patent law, abuse of rights, patent trolling.

Мартинюк Іван Вікторович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції,
кандидат юридичних наук*

ЗАХИСТ ПАТЕНТНИХ ПРАВ У МЕТАВСЕСВІТІ

З розвитком цифрових технологій та появою метавсесвіту виникають нові виклики у сфері патентного права. Метавсесвіт є віртуальним середовищем, де користувачі можуть взаємодіяти, створювати та використовувати цифрові об'єкти, багато з яких ґрунтуються та запатентованих технологіях. Це включає пристрої для віртуальної реальності криптовалютні механізми, NFT та інші сучасні технології. Однак традиційні правові норми, що регулюють патентні права, скоріше розроблені для фізичного світу та часто не враховують особливостей віртуального простору, що створює складнощі для правовласників.

Метавсесвіт є складним та багатовимірним концептом, що інтегрує фізичний та цифровий світи, створюючи спільний віртуальний простір для взаємодії користувачів. Згідно з визначенням, запропонованим у літературі, «метавсесвіт – це взаємопов'язана мережа всюдисущих віртуальних світів, частково накладається на фізичний світ та підсилює його. Ці віртуальні світи дозволяють користувачам, представленим аватарами, взаємодіяти один з одним, досліджувати та споживати контент, створений користувачами, у занурювальному, масштабованому, синхронному та постійному середовищі» [1].

Метавсесвіт базується на синергії кількох передових технологій, зокрема віртуальної реальності (VR), доповненої реальності (AR), блокчейну та штучного інтелекту (AI).

Віртуальна реальність (VR) забезпечує користувачам повне занурення у цифрові середовища, дозволяючи взаємодіяти з тривимірними об'єктами та іншими

учасниками в реальному часі. Це досягається через використання спеціалізованого обладнання, такого як гарнітури VR, які створюють ілюзію присутності у віртуальному просторі. Доповнена реальність (AR), навпаки, накладає цифровий контент на реальний світ, збагачуючи сприйняття користувача та створюючи інтерактивний досвід. Застосування AR у метавесвіті дозволяє інтегрувати віртуальні елементи в повсякденне життя, що сприяє більш глибокій взаємодії між фізичним та цифровим світами [2].

Блокчейн-технологія здійснює забезпечення децентралізації, безпеки та прозорості транзакцій у метавесвіті. Вона дозволяє створювати та керувати цифровими активами, такими як невзаємозамінні токени (NFT), які підтверджують унікальність та право власності на віртуальні об'єкти. У Метавесвіті сьогодні застосовуються блокчейни, що інтегровані з Ethereum та Bitcoin. Використання блокчейну для автентифікації в Метавесвіті дозволяє отримувати доступ до аукціонів віртуальних активів, управляти та розвивати e-Land, орендувати та продавати е-предмети, здійснювати операції з е-нерухомістю, інвестувати в криптовалюту та виконувати інші пов'язані дії [3, с.503].

Штучний інтелект (AI) є невід'ємною складовою метавесвіту, забезпечуючи адаптивність та автоматизованість віртуальних середовищ. AI використовується для створення реалістичних та інтерактивних неігрових персонажів (NPC), персоналізації контенту та аналізу поведінки користувачів з метою покращення їхнього досвіду. Крім того, AI сприяє автоматизації процесів та оптимізації ресурсів у метавесвіті, що є критично важливим для його масштабованості та ефективності [4].

Поєднання можливостей цих технологій формує фундамент для створення інтерактивного та динамічного метавесвіту, що відкриває нові горизонти для соціальної взаємодії, бізнесу та розваг. Однак, інтеграція VR, AR, блокчейну та AI також породжує низку викликів.

Формування нових об'єктів патентного права у віртуальному середовищі є специфічним процесом, який відбувається на стику технологічного прогресу та правового регулювання. Віртуальні простори, зокрема метавесвіт, є середовищем, де активно створюються унікальні технології, цифрові об'єкти та інші інновації, які потенційно можуть бути запатентовані. Виникнення нових об'єктів патентного права у цьому контексті є результатом трансформації традиційних уявлень про патентоздатність, що вимагає адаптації існуючих правових норм до цифрових реалій.

Віртуальна та доповнена реальність, штучний інтелект, технології блокчейну – усі ці інновації можуть містити технічні рішення, які відповідають критеріям патентоздатності. Наприклад, нові способи рендерингу 3D-графіки, методи передачі тактильних відчуттів у VR-середовищі чи інноваційні підходи до інтеграції користувачів у віртуальний простір можуть претендувати на захист патентним правом [5].

Окрему категорію нових об'єктів патентного права становлять цифрові товари та технології їхнього використання. У метавесвіті активно розробляються та використовуються NFT, віртуальна нерухомість, інтерактивні аватари та цифрові об'єкти, які мають комерційну цінність. Якщо традиційні патенти стосувалися здебільшого матеріальних винаходів, то у віртуальному середовищі вони можуть охоплювати нові методи створення, управління та передачі цифрових активів. Важливим питанням залишається патентування технологій взаємодії користувачів із цифровими об'єктами, що вимагає нових підходів до оцінки їхньої новизни та промислової придатності.

Окремої уваги заслуговує питання щодо патентування технологічних рішень для забезпечення сумісності різних віртуальних платформ. У зв'язку з тим, що метавесвіт є децентралізованим середовищем, компанії та розробники постійно шукають нові способи синхронізації віртуального контенту, покращення користувацького досвіду та оптимізації процесів обробки великих обсягів даних. Нові мережеві протоколи, стандарти безпеки, алгоритми розподілених обчислень – усе це може стати об'єктом патентного права. Через це виникає проблема узгодженості національного правового регулювання різних юрисдикцій, оскільки відсутність єдиного підходу до патентування цифрових рішень може викликати конфлікти між правовласниками в різних юрисдикціях.

Таким чином, нові об'єкти патентного права у віртуальному середовищі з'являються внаслідок розвитку технологій, змін у правовій доктрині та зростання економічної значущості цифрових активів. Вирішення проблеми правового регулювання цих об'єктів потребує не лише адаптації національного патентного законодавства, а й формування міжнародних стандартів, які враховуватимуть специфіку віртуального середовища та його швидку еволюцію.

Ще одним питанням, яке заслуговує на увагу з боку науковців є визначення патентоздатності цифрових об'єктів та технологій, які використовуються у метавесвіті. Традиційно патентуванню підлягають технічні рішення, що мають новизну, винахідницький рівень та промислову придатність, однак у випадку цифрових активів, таких як NFT, алгоритми штучного інтелекту чи блокчейн-протоколи, такий критерій як промислова придатність потребує перегляду. Наприклад, деякі програмні рішення можуть мати величезну комерційну цінність, але не відповідати класичному визначенню «винаходу». Це створює ризик патентного тролінгу, коли компанії реєструють широкі технологічні концепції без реального використання, що гальмує інновації та спричиняє численні судові спори [6].

Крім того, відсутність централізованого нагляду у метавесвіті створює труднощі для забезпечення дотримання патентного права. Використання блокчейну та смарт-контрактів може допомогти автоматизувати процеси перевірки прав інтелектуальної власності, але наразі такі механізми ще не отримали широкого правового визнання. Також важливим є питання доказів: у разі порушення патентних прав у віртуальному середовищі досить складно довести факт пра-

випорушення та визначити особу, що вчинила порушення прав. Врегулювання визначених питань, на нашу думку, потребує комплексного підходу, який включає як вдосконалення чинного законодавства, так і впровадження технологічних рішень для захисту патентних прав на цифрові об'єкти.

Список використаних джерел:

1. Weinberger M. What is metaverse? – a definition based on qualitative meta-synthesis. *Future Internet*. 2022. No. 14(11). URL: <https://www.mdpi.com/1999-5903/14/11/310>
2. Віртуальна та додана реальність. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/535-vrandar.pdf>
3. Костенко О. В., Радутний О. Е Блокчейн і метавесвіт: правові аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С.499-506. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/123.pdf
4. Metaverse create: designing interconnected virtual realities. URL: <https://mainleaf.com/metaverse-create-designing-interconnected-virtual-realities/>
5. Patenting innovations in the metaverse. URL: <https://minesoft.com/patenting-innovations-in-the-metaverse/>
6. Беляєва К. «Патентний тролінг». Як захистити інтелектуальну власність? URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/patentniy-troling-yak-zahistiti-intelektualnu-vlasnist.html>

Ключові слова: метавесвіт, патентне право, цифрові технології, штучний інтелект.

Keywords: metaverse, patent law, digital technologies, artificial intelligence.

Бакутін Артем Олегович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції

ДО ПИТАННЯ ЗДАТНОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ СТВОРЮВАТИ ХОРЕОГРАФІЧНІ ТВОРИ

Штучний інтелект (далі – ШІ) був задуманий як інструмент для автоматизації рутинних завдань, які раніше виконувала людина. ШІ постійно вдосконалюється та нині здатен виконувати завдання, які виходять з людського контексту. Так, позбавлений людських когнітивних навичок та свідомості, ШІ вже генерує так звані «твори мистецтва». У цьому контексті закономірно постає питання про наслідки створення [хореографічних] творів штучним інтелектом для існуючої системи захисту права інтелектуальної власності.

Традиційно, авторське право охороняє оригінальні твори, створені людиною в результаті її творчої (та за позицією автора – інтелектуальної) діяльності.